

с. 34]. В межах концепції особистісно-орієнтованого підходу до виховання людини, формування ціннісної свідомості та на її основі – ставлення до об'єктів і явищ навколишньої дійсності одержує суспільну і особистісну значущість.

Література:

1. Копець Л. В. Психологія особистості : Навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. – [2-ге вид.]. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 458 с.
2. Лазуренко О. До питання щодо розвитку поняття «емоційна компетентність» у психології/ О. Лазуренко /Науковий огляд. – К., 2015. - №1 (11). – 139 с.
3. Мистецтво розвитку особистості: монографія / за ред., передмова та післямова Н. Г. Нічкало. – Чернівці: Зелена Буковина, 2006. – 224 с.

УДК 159.952.13:378.011.3-052

*Барчі Беата Василівна,
Турянця Олександра Василівна
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна*

ФОРМУВАННЯ МОТИВІВ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ВНЗ

Останнім часом спостерігаються негативні тенденції в сфері освіти, у тому числі й вузівської, пов'язані як зі зниженням широкої соціальної мотивації навчання, соціальної цінності освіти, так і з феноменом девальвації дорослості, що відображає втрату цінності дорослості, а отже, відповідальності, зрілості, селфменеджменту й самоорганізації. Така зміна культурного фону істотно модифікує регулятивну роль тих психологічних умов навчання, що розглядаються як значущі у забезпеченні навчальної успішності. Регуляція ефективності навчання забезпечується як інтелектом, психофізіологічними властивостями індивіда, так і когнітивними стилями, мотивацією, які мають високу варіативність і є сенситивними до конкретних культурно-історичних умов проходження навчальної діяльності.

Формування випускника ВНЗ як професіонала, тобто людини, здатної успішно вирішувати різні задачі у своїй сфері, актуальна завжди. Завдання вищої освіти – не тільки озброїти знаннями випускника, а й виховати людину, яка володіє способами розв'язання різних проблем у межах професії.

На жаль, сучасна середня школа поки що формує об'єктивну позицію учня («того, кого вчать»), а система освіти у вищому навчальному закладі потребує студентів з суб'єктивною позицією («того, хто вчиться»). Суб'єктивна позиція студента пов'язана з високою позитивною мотивацією до навчання.

Пізнавальна діяльність людини є провідною сферою її життєдіяльності. Звідси формується пізнавальний мотив – головний чинник успішності

пізнавальної діяльності Є.П. Ільїн трактує мотив як складне психологічне утворення, що спонукає до свідомих дій та вчинків [2].

Визначальним компонентом організації навчальної діяльності є мотивація. Будь-яка діяльність людини завжди спричинена потребою. Саме потреба штовхає особистість на пошук предмету чи предметів, які можуть задовольнити потребу. Проблема мотивації навчання є однією з центральних у педагогічній психології, оскільки і результат, і процес засвоєння знань значною мірою залежать від залученості до навчального процесу, зацікавленості особистості тих, хто навчається.

У сучасних дослідженнях висвітлено різні сторони проблеми формування позитивної мотивації навчально-пізнавальної діяльності у ВНЗ (Г.А.Мухіна, А.Н.Мечніков, С.В.Бобровицька), виявлено динаміку змін мотивів на різних курсах (Н.В.Бордовська, А.О.Реан, П.М.Якобсон), виділені умови, які сприяють формуванню у студентів позитивної мотивації до навчально-пізнавальної діяльності (Н.П.Волков, С.С.Занюк).

Складність і багатоаспектність проблеми мотивації зумовлюють багатовимірність у розумінні її сутності, природи, структури, а також функцій окремих мотивів. Як відзначає Є. П. Ільїн [2], значна кількість досліджень мотивації навчальної діяльності несе на собі відбиток недоліків у поглядах на мотивацію і мотив, які існують у психології. Під мотивом навчальної діяльності розуміють усі чинники, які зумовлюють вияви навчальної активності: мету, потреби, установки, почуття обов'язку, інтереси, тощо. У психолого-педагогічній літературі не існує єдиного розуміння навчальної мотивації та класифікації навчальних мотивів.

І. О. Зимня [3] визначає навчальну мотивацію як окремий вид мотивації, що включено в діяльність навчання або навчальну діяльність. Як і для будь-якого іншого виду діяльності, навчальна мотивація визначається низкою специфічних для цієї діяльності чинників: освітньою системою, закладом освіти, де відбувається навчальна діяльність; особливостями організації освітнього процесу; особливостями суб'єктів навчальної діяльності (вік, стать, інтелектуальний розвиток, здібності, рівень домагань, самооцінка, взаємодія із соціальним оточенням); суб'єктними особливостями педагога і, передусім, системою його відношень до студента; специфікою навчальної дисципліни.

О. В. Карпова [4] у дослідженні мотиваційної сфери особистості у навчальній діяльності запропонувала розглядати її як інтегративний ефект взаємодії двох основних категорій детермінант – загальних і специфічних. Загальна категорія складається із детермінант власне особистісного плану (ступеня організації структури особистості та її мотиваційної сфери); специфічна категорія містить чинники діяльнісного плану: основні характеристики змісту і структури навчальної діяльності, умови її організації.

Навчальна діяльність є полімотивованою [1]. Прийнято виділяти три види джерел активності: внутрішні, зовнішні й особистісні. До внутрішніх джерел навчальної мотивації відносять пізнавальні та соціальні потреби (прагнення до соціально схвалюваних дій і досягнень). Зовнішні джерела навчальної мотивації визначаються умовами життєдіяльності учня, до яких відносяться

вимоги, очікування та можливості. Вимоги пов'язані з необхідністю дотримання соціальних норм поведінки, спілкування та діяльності. Очікування характеризують відношення суспільства до учіння як норми поведінки, що приймаються людиною і дозволяють переборювати труднощі, пов'язані зі здійсненням навчальної діяльності. Можливості – це 8 об'єктивні умови, які необхідні для розгортання навчальної діяльності. До числа особистісних джерел належать інтереси, потреби, установки, ідеали, стереотипи, які обумовлюють прагнення самовдосконалення, самоствердження і самореалізації у навчальній та інших видах діяльності.

Навчально-пізнавальний мотив формується у ході навчальної діяльності студентів, тому важливо, як проходить ця діяльність. Основними чинниками, які впливають на формування позитивної мотивації до навчальної діяльності є: зміст навчального матеріалу, організація навчальної діяльності, колективні форми навчальної діяльності, оцінка навчальної діяльності та стиль педагогічної діяльності викладача. На заняттях з студентами важливо, щоб зміст навчального матеріалу був зрозумілим, спирався на їх минулий досвід, викликав у студентів позитивні емоції.

Література:

1. Айсмонтас, Б. Б. Педагогическая психология [Текст] / Б. Б. Айсмонтас. – М.: ВЛАДОС-ПРЕСС, 2002. – 208 с.
2. Ильин, Е. П. Мотивация и мотивы [Текст] / Е. П. Ильин. – СПб.: Питер, 2002. – 512 с.
3. Зимняя, И. А. Педагогическая психология [Текст] / И. А. Зимняя. – М.: Логос, 2004. – 384 с.
4. Карпова, Е. В. Структура и генезис мотивационной сферы личности в учебной деятельности: автореф. дис. ... д-ра психол. наук: 19.00.07 / Карпова Елена Викторовна; ГОУВПО Ярославск. гос. пед. ун-т. – Ярославль, 2009. – 51 с.

УДК 37.015.3:159.954]-057.875

*Барчій Магдалина Степанівна,
Шуфрич Ілля Миколайович
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна*

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ

Творча активність-особистісне утворення динамічного характеру, яке являє собою комплекс інтелектуальних, емоційних, характерологічних властивостей, що дозволяють особистості продуктивно використовувати творчість у будь-якому виді діяльності [1].

Проведене емпіричне дослідження творчого потенціалу студентів третіх курсів виявило переважання середнього рівня творчого потенціалу, 60% майбутніх психологів та педагогів володіють частиною якостей, які дозволяють їм займатися творчістю, виявляти себе як творчі особистості проте не

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>